

Jord- och skogsbruksutskottet

Regeringens proposition med förslag till lag om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017 och till lagar om ändring av 25 § i lagen om strukturstöd till jordbruket och av lagen om införande av en lag om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnärningar

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition med förslag till lag om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017 och till lagar om ändring av 25 § i lagen om strukturstöd till jordbruket och av lagen om införande av en lag om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnärningar (RP 180/2016 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lantbruksråd Esko Juvonen, jord- och skogsbruksministeriet
- regeringssekreterare Mika Saari, jord- och skogsbruksministeriet
- specialsakkunnig Aulis Kuusela, Landsbygdsverket
- chef för landsbygdsenheten Ritva Rintapukka, Södra Österbottens närings-, trafik- och miljöcentral
- utvecklingschef Esa Ala-Kantti, OP Gruppen
- forskningschef Juha Lappalainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- utvecklingschef Ari Enroth, ProAgria Keskusten Liitto ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- finansministeriet
- verksamhetsledare Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf.

Inget yttrande av

- justitieministeriet.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017. Statsgarantier ska ges gårdsbruksenheter för de likviditetslån som beviljas av bankerna och garantierna ska finansieras genom gårdsbrukets utvecklingsfond. Dessutom ändras två lagar så att

Betänkande JsUB 10/2016 rd

antalet år för uppskov med amorteringarna av räntestödslån och statliga lån och antalet år med räntefrihet för statliga lån blir fler. Syftet med lagförslagen är att lindra de tillfälliga ekonomiska svårigheter som gårdsbruksenheter råkar i på grund av förändringar i omvärlden.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet hänvisar till motiven i propositionen och framhåller att det skett oförutsedda störningar på jordbruksmarknaden. Det har resulterat i att producentpriserna har sjunkit kraftigt. Extra stora har konsekvenserna varit av att Ryssland införde förbud mot import av livsmedel 2014. I mars 2015 avskaffade EU mjölkkvoterna, och det har lett till överproduktion och marknadsstörningar i hela EU. Följaktligen sjönk producentpriset på mjölk med 16 procent mellan februari 2014 och februari 2016. Producentpriset på svinkött har sjunkit med 15 procent, priset på kyckling med 11 procent, priset på brödvete med 8 procent och priset på nötkött med 7,5 procent. Samtidigt har priserna fortsatt stiga på produktionsinsatserna med undantag för energipriserna (el och flytande bränsle). Det har i sin tur snabbt lett till att gårdarna på kort sikt fått sämre likviditet och att de har svårt att klara av löpande utgifter för normal verksamhet och amorteringar på lån. I det rådande läget har de inte tillräckligt stora möjligheter att utveckla verksamheten eller göra kompensande investeringar. Likviditetsproblemen förvärrades ytterligare när utbetalningarna av jordbruksstöden drog ut på tiden 2015 och 2016.

Propositionen hänvisar till en prognos för resultaten 2015, som naturresursinstitutet publicerade i mars 2016. Den visar att företagarkinkomsterna sjönk med ungefär 40 procent mellan 2014 och 2015, vilket är i snitt 9 700 euro per gård. Enligt prognosen sjönk den sammanräknade företagarkinkomsten i hela landet från 558 miljoner euro 2014 till 350 miljoner euro 2015. Mellan 2000 och 2014 var den sammanräknade företagarkinkomsten årligen i snitt 820 miljoner euro. Efter 2010 har den sjunkit fortlöpande. Den förväntade jordbruksinkomsten för 2015 är ungefär 60 procent lägre än inkomsten 2010. I dagsläget är det mjölk- och svingårdarna som har de största likviditetsproblemen. Detta gäller särskilt gårdar som gjort stora investeringar de senaste åren och har stor skuldbörda. De har därför inte hunnit gardera sig inför oförutsedda prisförändringar. Det är emellertid denna grupp som under kommande år håller igång vår primärproduktion och ser till att den ligger på en nivå som tillgodoser konsumtionen här hemma.

Regeringen föreslår en ny lag om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017. Kriterierna för systemet *måste vara* så enkla som möjligt för att varken de sökande eller myndigheterna ska få ökad administrativ börda. Statsborgen ska gälla likviditetslån som beviljas av kreditinstitut. Lånen får utgöra högst 30 procent av medeltalet av lantbruksföretagarens sammanräknade belopp av försäljningsinkomster från jordbruksprodukter och jordbruksstöd de två föregående åren, men högst 110 000 euro och minst 30 000 euro. Statsborgen kan gälla högst 70 procent av lånebeloppet. Lånetiden är högst sju år, och den kan innehålla högst två amorteringsfria år. Borgen kan ställas för ett lån som kreditgivaren beviljar lantbruksföretagaren för att förbättra likviditeten i produktionsverksamheten. Det är viktigt att statsborgen också kan beviljas pälsdjursuppfödare, framhåller utskottet. Staten tar ut en borgensavgift av borgenstagaren och den är lika stor som vid statsborgen för jordbruksinvesteringar. För att hjälpa upp likviditetsläget för de sö-

Betänkande JsUB 10/2016 rd

kande måste de finansiella kostnaderna vara så små som möjligt, påpekar utskottet. I förekommande fall tillämpas samma förfaranden som enligt lagen om strukturstöd till jordbruket.

Dessutom föreslår regeringen att betalningslättnaderna för statliga lån och räntestödslån enligt lagen om strukturstöd till jordbruket och den tidigare lagen om finansiering av landsbygdsnäringsgrupper förlängs med tre år till sammanlagt åtta år. Däremot höjs inte det ursprungliga beloppet för räntestöd eller ränteförmån. En del divergerande förfaranden för betalningslättnader enligt de två lagarna kommer att samordnas.

Samtidigt påpekar utskottet att lagförslag 2 och 3 ska tillämpas på lån som beviljats innan de föreslagna lagändringarna träder i kraft. Detta är nödvändigt redan av den anledningen att lån som ingår i tillämpningsområdet för lagförslag 3 inte har beviljats efter 2008. Däremot beviljas fortfarande lån som ingår i tillämpningsområdet för lagförslag 2. Därför innehåller lagförslaget för tydlighetens skull en bestämmelse om att lagen också tillämpas på lån som beviljats innan lagen träder i kraft. Det är viktigt att bestämmelserna också kommer att gälla lånebetalningar som förfaller till betalning hösten 2016, konstaterar utskottet.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslagen i proposition RP 180/2016 rd utan ändringar.

Helsingfors 21.10.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jari Leppä cent
vice ordförande Reijo Hongisto saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Teuvo Hakkarainen saf
medlem Lasse Hautala cent
medlem Anne Kalmari cent
medlem Johanna Karimäki gröna
medlem Susanna Koski saml
medlem Kari Kulmala saf
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Mats Nylund sv
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Harry Wallin sd

Betänkande JsUB 10/2016 rd

medlem Eerikki Viljanen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.